

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet,
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av Skogsstyrelsens rapport 2025/14: Analys av markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen m.m.

Er beteckning: LI2026/00492

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen) instämmer i att det finns ett behov av att reglerna om markavståenden för naturvårdsändamål i jordförvärvslagen (1979:230) ändras för att bättre tillgodose lagens syfte om att bevara ägarbalansen mellan fysiska och juridiska personer. Länsstyrelsen har inga synpunkter på vilket av förslagen som ska ges företräde, men ser en risk att förslag 2 kan påverka juridiska personers intresse för bildande av formella områdesskydd.

Länsstyrelsen instämmer i de övriga åtgärdsförslagen avseende handläggningen av ärenden om markavståenden enligt jordförvärvslagen.

5 Författnings- och åtgärdsförslag

Avsnitt 5.1 Författningsförslag

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag om en lagändring och anser att båda förslagen ger förutsättningar för mer likriktiga bedömningar. Som framhålls i utredningen anser länsstyrelsen att det ytterst är en politisk fråga när det gäller vilket av de föreslagna alternativen som ska ges företräde.

5.1.1 Bestämmelsen begränsas till avståenden av äganderätten som sker eller har skett till en fysisk person eller till staten för naturvårdsändamål (*Förslag 1*)

Länsstyrelsen anser att detta förslag väntas medföra förbättrade möjligheter till att bevara ägarbalansen mellan fysiska och juridiska personer, samtidigt som förslaget inte bör påverka intresset för områdesskydd från juridiska personer i hög grad. Länsstyrelsen instämmer i att förslaget kan väntas ha en dämpande effekt på fastighetsmarknaden och anser att det är bra att juridiska personer ges en valmöjlighet till avstående av äganderätt eller upplåtelse (men då med förlorad rätt till kompensationsförvärv från fysisk person).

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att ta bort möjligheten att tillgodogöra sig framtida avståenden då nuvarande ordning kan vara svår att hantera och följa upp med hänsyn till osäkerheter i tidsplaner och tilldelad budget.

5.1.2 Bestämmelsen begränsas till avståenden av äganderätten som sker eller har skett till en fysisk person (*Förslag 2*)

Mot bakgrund av vad som framgår av utredningen om utvecklingen av ägarbalansen och risken för prispåverkan instämmer länsstyrelsen i att detta förslag är mest förenligt med jordförvärvslagstiftningens intentioner om att bevara ägarbalansen mellan fysiska och juridiska personer.

Ur ett regionalt perspektiv finns dock en farhåga att viljan från juridiska personer att gå vidare i skyddsprocesser kan komma att minska betydligt om regeringen går vidare med detta förslag. I Norrbottens län har juridiska personer större andel skyddsvärd natur än fysiska personer, vilket leder till att förslaget kan komma att få stor påverkan på naturskyddets måluppfyllelse. Vidare vill länsstyrelsen framhålla att internationella och nationella åtaganden¹ ställer krav på ökad takt i arbetet med naturskydd, vilket bör beaktas vid regeländringar som kan komma att påverka framgången i dessa processer.

¹ Se bl.a. EU:s strategi för biologisk mångfald och Sveriges utfästelse i maj 2023 (*Redovisning av uppdrag att rapportera utfästelser Rapportering av utfästelser för skydd och återställande enligt EU:s strategi för biologisk mångfald, skrivelse NV-02553-23*).

Avsnitt 5.2 Övriga åtgärdsförslag

Länsstyrelsen instämmer i de övriga åtgärdsförslagen som uppräknas i avsnitt 5.2 och anser att de bidrar till att stärka förutsättningarna för en effektiv och rättssäker handläggning av ärenden om markavståenden enligt jordförvärvslagen.

Allmänna synpunkter

I sammanhanget vill länsstyrelsen framhålla att viljan av att överlåta mark påverkas av flera faktorer. Till exempel kan utfallet av den pågående rättsprocessen om ersättningsnivån till juridisk person få betydelse.²

Länsstyrelsens uppfattning är att framgången i samråden med juridisk person om formellt skydd främst är kopplat till statens möjlighet att i närtid kunna betala ersättning för intrånget. Om regeringen önskar gå vidare med något av förslagen anser länsstyrelsen därför att andra åtgärder bör övervägas för att främja reservatsbildande, exempelvis höja anslaget till markersättningar för att minska berörda markägares väntetider.

Tidigare markbytesprogram med statlig mark har varit mycket framgångsrika och har bidragit stort till måluppfyllelsen för områdesskyddet. Hur eventuella regeländringar i jordförvärvslagen påverkar möjligheten till framtida markbytesprogram bör därför beaktas.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövdingen Lotta Finstorp med juristen Pernilla Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Jenny Blom samt naturskyddshandläggaren Camilla Carlsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

² Se Mark- och miljööverdomstolens domar från 2025-12-19 (M 15229-24 och M 9914-24) som är överklagade till Högsta domstolen.